

УДК 378.147

Тетяна БОРОВА

доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки, іноземної
філології та перекладу Харківського
національного економічного
університету імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-1765-4425>

Тетяна ВЕДЬ

аспірантка кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу
Харківського національного
економічного університету імені
Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4440-4248>

Цайджин ЧЖАНГ

аспірантка кафедри педагогіки,
іноземної філології та перекладу
Харківського національного
економічного університету імені
Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8258-0015>

ФОРМУВАННЯ ТРАНСВЕРСАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ЗВО НА ОСНОВІ ГІБРИДНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Формування трансверсальних компетентностей у студентів закладів вищої освіти шляхом застосування форм змішаного та гібридного навчання на основі формальної та неформальної освіти є актуальним для сьогодення і є однією з довгострокових цілей сучасних аспектів освітньої інтеграції. Особливістю трансверсальних компетентностей вважається

© Українська інженерно-педагогічна академія

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Борова Т., Ведь Т., Чжанг Цайджин

перенесення їх на робочу ситуацію не залежно від того, де і коли вони були сформовані. Трансверсальні компетентності характеризуються як такі, які описують знання, навички та цінності, що допоможуть майбутнім фахівцям реалізувати себе як особистість та професіонал, а також знайти роботу, своє місце в житті та суспільстві. Тому вища освіта покликана створити умови для підготовки спеціаліста інноваційного типу, який володіє трансверсальними компетентностями, що дозволить людині оптимізувати свою роботу. Виокремлення різних складових трансверсальних компетентностей надає можливості більш детально їх розглянути та інтерпретувати їх у навчальному процесі. Серед основних є критичне і інноваційне мислення, інтерперсональні навички, інтраперсональні навички та медіа й інформаційна грамотність. З урахуванням того, що трансверсальні компетентності можуть бути сформовані під час освіти як формальної, так і неформальної на основі сучасних форм навчання до яких відносяться як традиційні, змішані, так і гібридні. Гібридне навчання визначається як освітня діяльність, яка відбувається у синхронному та асинхронному режимах як традиційно та онлайн з присутністю фізичною, так і дистанційно. Для класифікації гібридного навчання визначено його відмінні риси.

Формування у студентів трансверсальних компетентностей може відбуватися не тільки за допомогою традиційних форм і методів навчання, а нині більше за допомогою різноманітних форм, які відбивають реалії сьогодення, багато спеціалістів працюють віддалено сьогодні і саме гнучкий підбір форм навчання дадуть можливість студентам змоделювати різні робочі режими.

Залучення в освітнє середовище ЗВО гібридного навчання та нетрадиційної форми навчання, уможлиблюють формування, наприклад, інтраперсональних навичок студентів, тому що вимагають від студента самодисципліни, ентузіазму, наполегливості, мотивації, емпатії, чесності, цілеспрямованості, які також необхідні для зростання фахівця як професіонала у будь якій сфері.

Ключові слова: трансверсальні компетентності, складові трансферсальних компетентностей, гібридне навчання, змішане навчання, студенти ЗВО, неформальна освіта, формальна освіта.

Вступ. У цей складний час однією з основних переваг є підтримка один одного, зокрема підтримка рідних, друзів, колег, студентів, де найпростішим є телефонний зв'язок, зв'язок через Інтернет. Викладання та навчання

відбувається у синхронному та асинхронному режимах за допомогою різних платформ. Саме у такий спосіб на сьогоднішній день проводяться заняття, зокрема у нашому університеті. Досвід, який був отриманий під час карантину, зараз став у нагоді для продовження освітнього процесу. Студенти виявляють зацікавленість у додаткових онлайн курсах, де вони мають змогу отримати сертифікати, таким чином, неформальна освіта стає у нагоді для отримання поглиблених знань. Також нині все більше зростає попит серед студентів на формування компетентностей, які є універсальними. Отже, формування трансверсальних навичок у студентів ЗВО шляхом застосування форм змішаного та гібридного навчання на основі формальної та неформальної освіти є актуальним для сьогодення.

Аналіз досліджень і публікацій. Формування трансверсальних компетентностей у майбутніх фахівців є однією з довгострокових цілей сучасних аспектів освітньої інтеграції. Основною особливістю яких вважається дослідниками перенесення їх на робочу ситуацію не залежно від того, де і коли вони були сформовані (Maria José Sá and Sandro Serpa, Ti. Canclini, R. Mazza, M. Ratti, C. Lorenzon, Simon Wittermore та інші).

Питання трансверсальних навичок розглядалося такими науковцями як: Л. Горбуновою, О. Дубасенюк, В. Захарченко, В. Луговим, Ю. Рашкевичем, Ж. Талановою, Р. Кепік, S. Yume Yamaguchi, В. Вельш, К. Шраг, Gwang-Jo Kim, Yukiko Yamamoto, Sanja Vorkarić та ін. У своїх працях дослідники виокремили та схарактеризували універсальні навички, які необхідні мати сучасному фахівцю.

У свою чергу вивченням моделей змішаного навчання присвячені праці таких науковців: К. Лісецький, Д. Гаррісон, Т. Краснова, Валері Штраус, Дж.Берсін, Норм Фрізен, Т. Сидоренко, О. Кривонос, В. Кухаренко та ін.

Питання формування трансверсальних компетентностей у студентів на основі гібридного навчання залишається актуальним і потребує більш детального дослідження.

Метою статті є обґрунтування системи формування трансверсальних компетентностей на основі гібридного навчання. **Завдання статті** є виокремити основні складові трансверсальних компетентностей та проаналізувати підходи формування трансверсальних компетентностей у студентів закладу вищої освіти на основі гібридного навчання, зокрема із залученням неформальної освіти.

Виклад основного матеріалу. У 2013 році було вирішено, що кожна країна підпорядковуватиме визначення «трансверсальні навички» залежно до своїх вимог. Поняття «трансверсальні навички» для широкого вжитку було запропоновано ЮНЕСКО у 2015 році [15].

Одним з фундаментальних досліджень трансверсальних навичок, виявлено дослід Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Інтеграція трансверсальних навичок, що позиціонуються як «неакадемічні» в освітню політику та практику Азіатсько-тихоокеанського досвіду представлена у звітних документах ЮНЕСКО [15]. Звіти висвітлюють досвід співпраці регіонального вивчення трансверсальних навичок і освітню політику, цикли навчання у країнах й економіку Азіатсько-Тихоокеанського регіону, проведених у рамках робочого дослідження у 2014 році ERI-Net [15]. У звіті представленому в Токію, повідомляється, що ефективними є інтегровані ідеї, програми і реформи освіти, які проводяться у конкретному районі, школі, класі з конкретними цілями й задачами, вибудовані з конкретних методологічних й психолого-педагогічних основ, конкретними, міркуючими й творчо працюючими вченими-дослідниками та викладачами практиками [16].

Поняття трансверсальних компетентностей увійшло до освітньої складової відносно недавно та вивчається як дослідниками, так і практиками. Головною ідеєю їх визначення є неоднорідність освітнього середовища щодо підготовки фахівців нового покоління у глобальному контексті. Проте, якщо подивитися на виокремлення компонентів або складових трансверсальних компетентностей, то вони дещо відрізняються у назвах (табл. 1).

Таблиця 1

Складові трансверсальних компетентностей

Автор	Складова	Значення складової
Trzmiel, Barbara; Yamagachi, S.Y., Yamamoto, Y., Ueno, A. and Enomoto, N. [15; 16]	Критичне і інноваційне мислення	Креативність, підприємництво, винахідливість, навички застосування знань, рефлексивне мислення, обґрунтоване прийняття рішень
	Інтерперсональні навички	Презентаційні та комунікативні навички, лідерство, організаційні навички, командна робота, кооперація, ініціатива, комунікабельність, колегіальність;
	Інтраперсональні навички	Самодисципліна, ентузіазм, наполегливість, мотивація, емпатія, чесність, цілеспрямованість
	Глобальне громадянство	Поінформованість, толерантність, відкритість, повага до різноманітності, міжкультурне розуміння, здатність залагоджувати конфлікти, громадянська / політична участь, повага до навколишнього середовища
	Медіа та інформаційна грамотність	Здатність отримувати та аналізувати інформацію через інформаційно-комунікативні технології, здатність до критичної оцінки інформації та медійного контенту, етичне використання ІКТ
	Варіативна сфера (фізико-психологічне здоров'я)	Здоровий спосіб життя, здорове харчування, самоповага та підтримка гарної фізичної форми

Продовження табл. 1

González Julia y Wagenaar Robert [10]	Інструментальні	Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до планування та розподілу часу; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; знання і розуміння предметної області та розуміння професії; здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей
	Інтерперсональні	Здатність бути критичним та самокритичним; здатність працювати в команді; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності; здатність працювати в міжнародному контексті; здатність взаємодіяти з іншими людьми в конструктивному ключі, навіть при вирішенні складних питань; здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; прагнення до здоров'я, благополуччя і безпеки; здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами у галузі; здатність діяти на підставі етичних суджень; уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; прагнення до збереження навколишнього середовища
	Систематичні	Здатність застосовувати знання на практиці; здатність генерувати нові ідеї (креативність); можливість взяти на себе ініціативу та зміцнювати дух підприємництва й допитливості; здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском; здатність працювати автономно; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; відповідально ставитися до завдань і обов'язків; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; здатність до розроблення та управління проектами; здатність навчатися та самонавчатися; здатність оцінювати і підтримувати якість роботи

Закінчення табл. 1

Erasmus Report T1.6 [9]	Критичне та інноваційне мислення	Уміння вирішувати проблеми, креативність, сумлінність (conscientiousness), підприємництво, здатність до навчання
	Інтерперсональні навички	Презентаційні та комунікативні навички, володіння іноземною та рідною мовами, організаційні навички, командна робота
	Інтраперсональні навички	Самодисципліна, самомотивація, наполегливість
	Глобальне громадянство	Толерантність, відкритість, повага до різноманітності, міжкультурне розуміння, культурне та міжкультурне вираження, соціальна та громадянська компетентність
	Медіа інформаційна грамотність та	Уміння знаходити та розуміти інформацію; уміння аналізувати та оцінювати медійний зміст; здатність розуміти та аналізувати цифрові та статистичні дані; цифрова компетентність
AEFA [5]		Усне спілкування в професійному середовищі; Письмове спілкування в професійному середовищі; мобілізація математичного міркування; використання цифрових та комп'ютерних технологій; уміння користуватися інформацією; організаційні навички в професійній діяльності; уміння застосовувати соціальний кодекс у професійному контексті; командна робота; постійне навчання упродовж усього життя; здатність побудувати свою кар'єру; уміння діяти відповідно з встановленими нормативними рамками; здатність до адаптації в критичних ситуаціях.
ISFOL [14]	Діагностика	Ваші навички та установки, проблеми (когнітивні навички)
	Відношення	Спілкування, робота в команді, ведення перемов, (інтерперсональні або соціальні навички, комунікативні навички)
	Подолання	Покращити самонавчання, створювати креативні рішення проблем, уміти вирішувати проблеми (здатність встановити цілі, розвивати стратегії, створювати та реалізовувати план дій)

Якщо проаналізувати значення компонентів, то вони за змістом мають однакову спрямованість. Таким чином, можна стверджувати, що трансверсальні компетентності за своїм значенням мають на меті формування у студентів здатності працювати та навчатися упродовж життя у будь-якій сучасній професійній сфері.

Трансверсальні компетенції можна характеризувати як такі, які описують знання, навички та цінності, що допоможуть майбутнім фахівцям реалізувати себе як особистість та професіонал, а також знайти роботу, своє місце в житті та суспільстві. Тому вища освіта покликана створити умови для підготовки спеціаліста інноваційного типу, який володіє трансверсальними компетентностями, що дозволить людині оптимізувати свою роботу [7].

Отже, виокремлюються різні складові трансверсальних навичок, проте, можна зазначити, серед основних є критичне і інноваційне мислення, інтерперсональні навички, інтраперсональні навички та медіа й інформаційна грамотність. З урахуванням того, що трансверсальні компетентності мають бути сформовані під час освіти як формальної, так і неформальної на основі сучасних форм навчання до яких відносяться як традиційні, змішані, так і гібридні.

В. Кухаренко зауважує, що можна виокремити змішані форми навчання на дві групи, перша має поєднувати елементи традиційного і онлайн навчання, а друга містить значну частину роботи в Інтернеті [3].

Змішане навчання ([англ. *blended learning*](#)) – це різновид гібридної методики, коли відбувається поєднання он-лайн навчання, традиційного та самостійного навчання. Мається на увазі не просто використання сучасних інтерактивних технологій на додаток до традиційних, а якісно новий підхід до

навчання, що трансформує, а іноді і «перевертає» клас ([англ. flipped classroom](#)) [1].

Змішане навчання – це будь-яке поєднання традиційної аналогової освіти з сучасними цифровими технологіями. Найширше змішане навчання описує впровадження в навчальний процес комп'ютерних лабораторій, інтерактивних дошок та освітнього програмного забезпечення. Проте, здебільшого змішане навчання використовується для посилення на новітню практику включення самостійного навчання в Інтернеті як доповнення до традиційних занять [6].

Гібридне навчання часто розглядається як синонім змішаного навчання, але воно має свою особливість.

Гібридне навчання реалізує синхронні заняття, які викладаються одночасно особисто та онлайн. Це тип змішаного навчання, який більше зосереджується на зближенні фізичного класу та віртуального навчального простору в більш повну освіту. Іншими словами, гібридне навчання є формою синхронного навчання, яке відбувається як фізично, так і дистанційно.

Нині визначення гібридного навчання різняться залежно від джерела [13].

Розглянемо деякі визначення цього поняття. Гібридне навчання – це освіта, в якій очний досвід в аудиторії поєднується або замінюється онлайн-досвідом, що містить синхронну та асинхронну взаємодію між студентами та викладачами, а також заняття та оцінювання відбувається у цифровому вигляді або особисто [12].

Гібридне навчання де студенти навчаються за допомогою поєднання особистої та он-лайн діяльності. Студентів заохочують вчитися один у одного під час заняття в аудиторії, тоді як мультимедійний доступ в Інтернеті покращує та посилює дискусії в аудиторії. Гібридне навчання є синонімом

змішаного навчання. Гібридне навчання найбільш ефективно, коли воно відбувається до, під час і після заняття [11].

Гібридне навчання відноситься до веб-навчальних дій, які використовуються як доповнення до особистого навчання. Студенти проводять менше часу, в аудиторії, слухаючи лекції, і натомість їх заохочують навчатися онлайн. Гібридне навчання має свої плюси, зокрема розширення взаємодії зі студентами та викладачами, більшу відповідальність за навчання з боку студента, більш гнучкий розклад та інтерактивне середовище навчання.

Отже гібридне навчання можна визначити як освітню діяльність, яка відбувається у синхронному та асинхронному режимах як традиційно та онлайн з присутністю фізичною, так і дистанційно.

Визначають три відмінні риси для класифікації гібридного навчання, а саме: час (коли): який може бути синхронним (в той самий час, також відомим як «реальний час») або асинхронним (послідовним, у різний час), або може мати риси того й іншого. Простір (де): який може бути традиційним (також відомий як віч-на-віч, із одним і тим же фізичним розташуванням) або може бути віддаленим (двоє або більше людей у різних місцях). Взаємодія (як): яку можна виокремити з точки зору напрямку комунікації (одностороння, двостороння або різноспрямована) або типу взаємодії : відсутність участі (особа навчається сама без взаємодії з іншими), обмежена участь (де взаємодія з іншими обмежена, структурована або контрольована) і висока участь (активна і динамічна взаємодія, яка є важливою у навчальному процесі) [6].

Враховуючи ці параметри та їх компоненти, існує багато гібридних комбінацій навчання. Важко знайти найкращу комбінацію, вибір залежить від конкретної ситуації. Для кожної з цих комбінацій можна інтегрувати різні технології. Усі ці аспекти матимуть сильний вплив на гібридне навчання.

Переваги гібридного навчання [8]. Як очне, так і онлайн навчання мають свої переваги і недоліки. Метою гібридного навчання є поєднання двох форматів, щоб створити унікальний досвід навчання без будь-яких слабких місць. Переваги гібридного навчання: гнучкий графік навчання, синхронна комунікація, свобода незалежного академічного дослідження, більш ефективне використання ресурсів.

Недоліками можна вважати обмаль часу на комунікацію та навчальну взаємодію у традиційному форматі, тобто фізично, недостатньо сформованість у студентів навичок самостійного навчання та відповідальність за своє навчання [4].

Підготовка до викладання у гібридному навчанні потребує від викладачів більше часу та ресурсів як навчальних, так і часових: до розроблення курсів залучаються фахівці ІТ сфери, що потребує додаткових фінансових ресурсів також.

На допомогу формальній освіті можна залучати неформальну, метою якої є поглиблення життєвих та соціальних компетентностей тих, хто навчається, яка є складовою системи неперервної освіти та може бути застосована паралельно до формальної освіти, наприклад, додатковим ресурсом у навчальному процесі.

Як зазначає І. Литвиненко, неформальна освіта це процес додаткового цілеспрямованого діалогічного навчання, виховання та розвитку молоді, організований поза межами змісту, форм і методів освітніх установ та державних інституцій [2].

Постійне насичення освітнього середовища різноманітними нововведеннями вимагає від викладача і студента постійного пристосування до цього та гнучкості у виборі форм та методів навчання та викладання.

Формування у студентів трансверсальних компетентностей може відбуватися не тільки за допомогою традиційних форм і методів навчання, а нині більше за допомогою різноманітних форм, які відбивають реалії сьогодення, зокрема, багато спеціалістів працюють віддалено сьогодні і саме гнучкий підбір форм навчання дадуть можливість студентам змоделювати різні робочі режими.

Залучення в освітнє середовище ЗВО гібридного навчання та нетрадиційної форми навчання, уможлиблюють формування, наприклад, інтраперсональних навичок студентів, тому що вимагають від студента самодисципліни, ентузіазму, наполегливості, мотивації, емпатії, чесності, цілеспрямованості.

Висновки. Гібридне навчання стає частиною цілісного освітнього підходу, яке має віддзеркалювати вимоги сьогодення. Оскільки світ змінюється і вносить постійні новації як у суспільне, так і професійне життя, освіта, зокрема вища, повинна гнучко реагувати на нові вимоги, одними з яких є формування у студентів трансверсальних компетентностей, які визначені пріоритетними дослідниками та роботодавцями на найближчі роки.

Перспективи подальших досліджень. Подальшим розвитком теми дослідження є визначення ефективних форм і методів навчання щодо формування трансверсальних компетентностей у студентів ЗВО з урахуванням форм гібридного навчання.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Змішане навчання. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%88%D0%B0%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F. (дата звернення: 21.12.2021).
2. Литвиненко І. М. Неформальна освіта. 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/neformalna-osvita-viznacenna-31773.html> (дата звернення: 21.12.2021).

3. Кухаренко В. М. Педагогіка та технологія дистанційного навчання. 2019. URL: <https://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/view.php?id=40139&chapterid=6026>. (дата звернення: 21.12.2021).

4. Почуєва О. О. Механізми організації педагогічної взаємодії зі студентами закладів вищої освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія Педагогіка. 2021. Вип.11 (21). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-17) (дата звернення: 20.03.2022).

5. AEFA : Publication d'un guide d'évaluation des compétences transversales [Publication of an evaluation guide for transversal competences]. 2016. URL: <https://epale.ec.europa.eu/fr/resource-centre/content/aeфа-publication-dun-guide-devaluation-des-competences-transversales>. (date of access: 13.05.2019).

6. Barron Maria, Cobo Cristobal, Sanchez Ciarrusta Inaki, Munoz-Najar Alberto. *What is Hybrid Learning? How can countries get it right?* 2021. URL: <https://blogs.worldbank.org/education/what-hybrid-learning-how-can-countries-get-it-right> (date of access: 20.05.2019).

7. Borova T., Petrenko V., Ved T., Pyvovarov V. Developing Students' transversal Competences Through Cultivation Of Health Literacy Competence. *Marketing Of Scientific And Research Organizations*. 2021. Vol. 40, Issue 2, p. 35–52. URL: <https://sciendo.com/pdf/10.2478/minib-2021-0008> (date of access: 06.02.2022).

8. Boyarsky Katherine What Is Hybrid Learning? Here's Everything You Need to Know. 2019. URL: <https://resources.owllabs.com/blog/hybrid-learning> (date of access: 21.12.2021).

9. Erasmus Report T 1.6. Skills needed by employers. 2021. URL: https://uni-foundation.eu/uploads/2021_ErasmusJobs_Skills_needed_by_employers.pdf

10. González Julia y Wagenaar Robert. Tuning Educational Structures in Europe. *Informe final. Fase 1*. Bilbao: Universidad de Deusto. 2003. 339 pp.

11. Hybrid learning. *Glossary*. URL: <https://tophat.com/glossary/h/hybrid-learning> (date of access: 21.12.2021).

12. Hybrid learning. *Dictionary*. URL: <https://www.dictionary.com/browse/hybrid-learning>

13. Hybrid learning. What Is Hybrid Learning? 2021. URL: <https://www.viewsonic.com/library/education/what-is-hybrid-learning/> (date of access: 21.12.2021).

14. ISFOL. Unità capitalizzabili e crediti formativi. *I repertori sperimentali, Angeli*. Milano. 1998. 191 p.

15. Trzmiel Barbara. Transversal skills in TVET: policy implications. *UNESCO*. 2016. URL:

https://unesdoc.unesco.org/query?q=%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80:%20%22UNESCO%20Office%20Bangkok%20and%20Regional%20Bureau%20for%20Education%20in%20Asia%20and%20the%20Pacific%22&sf=sf:* (date of access: 12.03.2022).

16. Yamaguchi, S.Y., Yamamoto, Y., Ueno, A. and Enomoto, N. Integrating transversal competencies in education policy and practice: How are teachers prepared/supported to facilitate acquisition of transversal competencies? Country Case Study: Japan (Phase III). Prepared by the Tokyo Institute of Technology, for the Inclusive Quality Education Unit of UNESCO Bangkok. Unpublished. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/321488627_How_are_Teachers_Prepared_Supported_to_Facilitate_Acquisition_of_TVC_-_Integrating_Transversal_Competencies_TVC_in_education_policy_and_practice_in_Japan_Phase_III (date of access: 03.03.2021).

REFERENCES

1. Zmishane navchannia. (Blended learning). *Vikipediia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%88%D0%B0%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F. (data zvernennia: 21.12.2021).

2. Lytvynenko I. M. Neformalna osvita. (Informal education). 2018. URL: <https://vseosvita.ua/library/neformalna-osvita-viznacenna-31773.html>

3. Kukharenko V. M. Pedahohika ta tekhnolohiia dystantsiinoho navchannia. (Pedagogy and Technology of Distance Learning) 2019. URL: <https://dl.khadi.kharkov.ua/mod/book/view.php?id=40139&chapterid=6026>. (data zvernennia: 21.12.2021).

4. Pochuieva O. (2021). Mekhanizmy orhanizatsii pedahohichnoi vzaiemodii zi studentamy zakladiv vyshchoi osvity. (Mechanisms of Organization of Pedagogical Interaction with Higher Education Students). *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia Pedahohika*. 2021. 11 (21). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-11\(21\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0255-11(21)-17) (data zvernennia: 20.03.2022).

5. AEFA : Publication d'un guide d'évaluation des compétences transversales [Publication of an evaluation guide for transversal competences]. 2016. URL: <https://epale.ec.europa.eu/fr/resource-centre/content/aeфа-publication-dun-guide-devaluation-des-competences-transversales>. (date of access: 13.05.2019).

6. Barron Maria, Cobo Cristobal, Sanchez Ciarrusta Inaki, Munoz-Najar Alberto. *What is Hybrid Learning? How can countries get it right?* 2021. URL: <https://blogs.worldbank.org/education/what-hybrid-learning-how-can-countries-get-it-right> (date of access: 20.05.2019).

© Українська інженерно-педагогічна академія

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Борова Т., Ведь Т., Чжанг Цайджин

7. Borova T., Petrenko V., Ved T., Pyvovarov V. Developing Students' transversal Competences Through Cultivation Of Health Literacy Competence. *Marketing Of Scientific And Research Organizations*. 2021. Vol. 40, Issue 2, p. 35–52. URL: <https://sciendo.com/pdf/10.2478/minib-2021-0008> (date of access: 06.02.2022).

8. Boyarsky Katherine What Is Hybrid Learning? Here's Everything You Need to Know. 2019. URL: <https://resources.owllabs.com/blog/hybrid-learning> (date of access: 21.12.2021).

9. Erasmus Report T 1.6. Skills needed by employers. 2021. URL: https://uni-foundation.eu/uploads/2021_ErasmusJobs_Skills_needed_by_employers.pdf

10. González Julia y Wagenaar Robert. Tuning Educational Structures in Europe. *Informe final. Fase 1*. Bilbao: Universidad de Deusto. 2003. 339 pp.

11. Hybrid learning. *Glossary*. URL: <https://tophat.com/glossary/h/hybrid-learning> (date of access: 21.12.2021).

12. Hybrid learning. *Dictionary*. URL: <https://www.dictionary.com/browse/hybrid-learning>

13. Hybrid learning. What Is Hybrid Learning? 2021. URL: <https://www.viewsonic.com/library/education/what-is-hybrid-learning/> (date of access: 21.12.2021).

14. ISFOL. Unità capitalizzabili e crediti formativi. *I repertori sperimentali, Angeli*. Milano. 1998. 191 p.

15. Trzmiel Barbara. Transversal skills in TVET: policy implications. *UNESCO*. 2016. URL: https://unesdoc.unesco.org/query?q=%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80:%20%22UNESCO%20Office%20Bangkok%20and%20Regional%20Bureau%20for%20Education%20in%20Asia%20and%20the%20Pacific%22&sf=sf:* (date of access: 12.03.2022).

16. Yamagachi, S.Y., Yamamoto, Y., Ueno, A. and Enomoto, N. Integrating transversal competencies in education policy and practice: How are teachers prepared/supported to facilitate acquisition of transversal competencies? Country Case Study: Japan (Phase III). Prepared by the Tokyo Institute of Technology, for the Inclusive Quality Education Unit of UNESCO Bangkok. Unpublished. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/321488627_How_are_Teachers_Prepared_Supported_to_Facilitate_Acquisition_of_TVC_-_Integrating_Transversal_Competencies_TVC_in_education_policy_and_practice_in_Japan_Phase_III (date of access: 03.03.2021).

Tetyana BOROVA

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Department of Pedagogy,
Foreign Philology and Translation,
Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-1765-4425>

Tetiana VED

Ph D student of the Department of
Pedagogy, Foreign Philology and
Translation, Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4440-4248>

Zajing ZHANG

Ph D student of the Department of
Pedagogy, Foreign Philology and
Translation, Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics
Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-8258-0015>

**FORMATION OF TRANSVERSAL COMPETENCES IN HEI
STUDENTS ON THE BASIS OF HYBRID LEARNING**

Abstract. The formation of transversal competencies in students of higher education through the use of forms of blended and hybrid learning based on formal and non-formal education is relevant today and is one of the long-term goals of modern aspects of educational integration. A feature of transversal competencies is their transfer to the work situation, regardless of where and when they were formed. Transversal competencies are characterized as those that describe knowledge, skills and values that will help future professionals to realize themselves as individuals and professionals, as well as find work, their place in life and society. Therefore, higher education is designed to create conditions for the training of a specialist of innovative

© Українська інженерно-педагогічна академія

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Борова Т., Ведь Т., Чжанг Цайджин

type, who has transversal competencies, which will allow a person to optimize their work activities. Identifying the various components of transversal skills provides opportunities to consider them in more detail and interpret them in the learning process. Among the main ones are critical and innovative thinking, interpersonal skills, intrapersonal skills and media and information literacy. Given that transversal competencies can be formed during both formal and non-formal education on the basis of modern forms of learning, which include both traditional, blended and hybrid. Hybrid learning is defined as educational activities that take place in synchronous and asynchronous modes, both traditionally and online with the presence of physical and distance. To classify hybrid learning, its distinctive features have been identified.

The formation of students' transversal competencies can take place not only through traditional forms and methods of learning, but now more through various forms that reflect the realities of today.

Involvement in the educational environment of hybrid education and non-traditional forms of education, allow the formation of, for example, intrapersonal skills of students, because they require the student self-discipline, enthusiasm, perseverance, motivation, empathy, honesty, determination, which are also necessary for professional growth in any field.

Key words: transfer competences, components of transfer competences, hybrid learning, blended learning, HEI students, non-formal education, formal education.